

Viini veri

148. hooaeg

ESITLEB

Viini veri

VICTOR LÉONI JA LEO STEINI OPERETT KOLMES VAATUSES
JOHANN STRAUSSI MUUSIKALE

TÕLGE NEEME KUNINGAS

MUUSIKAJUHT JA DIRIGENT PAUL MÄGI

DIRIGENDID TAAVI KULL, ENDEL NÕGENE

LAVASTAJA-KOREOGRAAF, VALGUSKUNSTNIK GIORGIO MADIA (ITAALIA)

KUNSTNIK MAARJA MEERU

VIDEOKUNSTNIK MIKK-MAIT KIVI (VON KRAHLI TEATER)

NÄITEJUHT JÜRI LUMISTE

LAVASTAJA ASSISTENT HELI ANNI

VALGUSKUNSTNIKU ASSISTENT TÕNIS JÄRS

REPETIITOR FABRICE GIBERT

KONTSERTMEISTRID PIIA PAEMURRU, MARGUS RIIMAA

KOORMEISTER PIRET TALTS

KOORI KONTSERTMEISTER KATRIN NUUME

INSPITSIENDID ÜLLE TINN, HELI ANNI

TIITRID RAGNE SAUL

TIITRITE TÕLGE INGLISE KEELDE HANNES VILLEMSON, JÖRGEN KURSK

PRODUTSENT MARIKA PETTI

EESTI KEELES, INGLISE- JA SOOMEKEELSETE TIITRITEGA

ESIETENDUS 24. MÄRTSIL 2018 VANEMUISE SUURES MAJAS

OSATÄITJAD

VÜRST YPSHEIM-GINDELBACH, REUSS-SCHLEIZ-GREIZI PEAMINISTER

JAAAN WILLEM SIBUL või JASSI ZAHHAROV (RO ESTONIA)

KRAHV BALDUIN ZEDLAU, REUSS-SCHLEIZ-GREIZI SAADIK VIINIS TAMAR NUGIS või URMAS PÕLDMA

KRAHVINNA GABRIELE ZEDLAU, TEMA NAINEN KARMEN PUIS või JANNE ŠEVTŠENKO (RO ESTONIA)

MADemoiselle FRANZISKA CAGLIARI, VIINI KÄRTNERTOR-TEATRI TANTSIJANNA

MARIA LISTRA või KADRI-LIIS KUKK

KAGLER, TEMA ISA MÄRT JAKOBSON

PEPI PLEININGER, ÖMBLEJANNA PIRJO JONAS või KÄDY PLAAS

JOSEF, KRAHVI KAMMERTEENER RASMUS KULL või SIMO BREEDE

KRAHV BITOWSKI / TSEREMOONIAMEISTER / VOORIMEES ANDRES MÄHAR

ANNA, MADemoiselle CAGLIARI KAMMERNEITSI HELEN HANSBERG

KÖRTSMIK IVAR SAKS või ARTUR NAGEL

KELNERID SANDER KÕIV, OSKAR PUIS, MARKUS HUUL

On tuhandeid põhjusi, miks operett on vastupandamatu – ajastu hõng ja meloodiate mõõtmatu jõud on vaid mõned nende hulgas. Selles on omal kohal ka inimlik soov, et elu oleks rõõmus ja muretu. Nii on see kogu aeg olnud. Ajatu ja universaalne „Viini veri“, mis koosneb Johann Strauss II muusikast, teravmeelsusest, kergusest ja sentimentaalsusest, lööb su vere kihama ja on mõeldud ka südamega kuulamiseks!

„Viini vere“ tegevuse keskmes on 1815. aasta Viini kongress, kuhu kutsuti kokku Euroopa monarhid, et taastada vana kord ning seeläbi püstitada jõudude tasakaal ja säilitada rahu. Minu lavastus taaselustab selle ajastu hõngu ja ajaloolise fakti, et arvukatel seltskonnaüritustel, mis seda tähtsat poliitilist sündmust saatsid, oldi kõrvuni sisse võetud uuest tantsust – Viini valsist. Tegelikult kumabki Viini opereti kohal selle revolutsioonilise seltskonnatantsu aupaiste. Valss eirab vanu moraalinorme ning toob mehed ja naised teineteisele lähemale kui iial varem. „Viini veres“ haarab valss kõik sensuaalsesse keerisesse: formaalsed reeglid lämmatatakse ülevoolava lõbususega, mis muudab tantsijad ülemeelikuks ja pööraseks...

Giorgio Madia, lavastaja

SISUKOKKUVÕTE

Tegevus toimub Viini kongressi ajal (1814–1815)

ESIMENE VAATUS

Krahv Zedlau villas Viinis

Krahv Zedlau, Saksimaa väikse riigi Reuss-Greiz-Schleizi suursaadik, on küll äsja abiellunud, kuid elab oma abikaasast eraldi ja peab villas armukest, kelleks on tantsijanna Franziska Cagliari. Krahvist on saanud tõeline elunautija Viini moodi. Oma ootamatult Viini naasnud abikaasaga ostutuurul olles näeb ta õmbleja juures viibides kaunist modelli. Krahv dikteerib toapoiss Josefile neiuale mõeldud kirja, milles kutsub tütarlapse järgmisel päeval pärast balli romantilisele kohtumisele Hietzingis asuvasse aeda. Toapoiss Josef ei kahtlusta, et kutsutud neiu on tegelikult tema enda pruut, õmblejanna Pepi.

Oma villasse naasnuna ruttab krahv pärast tantsijanna Franziska tervitamist uuesti minekule. Hetk hiljem toob Pepi mademoiselle Cagliari, kelle tegelik nimi on Franziska Kagler, uue kostüümi. Pepi, nähes villas oma kihlatut Josefit, lepib temaga kokku öise kohtumise Hietzingis.

Üllatuslikult saabub vürst Ypsheim-Gindelbach, kes kohtub esmalt Kagleriga, Franzisa isaga, kes esitleb end majaproua isana. Ypsheim jäeldab sellest, et Franziska Cagliari on krahvinna Zedlau.

Siseneb Franz. Vürst Ypsheim-Gindelbach arvab, et kohtub krahvinna Zedlauga ning teeb otsekohe sündsusetuid vihjeid krahvi ja tantsijanna armuloo kohta. Solvunud Franz lahku.

Nüüd siseneb tõeline krahvinna Zedlau, keda vürst peab tantsijannaks. Täpselt sel hetkel jõuab tagasi krahv ja avastab end lootusetust olukorrast. Salaja palub ta vürstilt, et see tutvustaks tantsijanna Franzit enda naisena. Vürst mõistab valesti ja esitleb hoopis krahvinnat oma abikaasana.

TEINE VAATUS

Ball krahv Bitowski palees

Krahv Zedlau on püüdnud mõlemale kahtlustavale naisele oma suhteid selgitada. Krahvinna on otsustanud mehe tagasi võita ja Franzigi ei taha kaotada krahvi tema uuele armukesele – sest just selleks ta krahvinnat peab. Krahv ise aga mõtleb vaid kohtumisest Pepiga Hietzingis.

Kahjuks paluvad nii krahvinna kui ka Franz, et krahv nad Hietzingisse kaasa võtaks. Ometigi suudab ta nende soovide täitmisest hoiduda. Pärast tüli oma kihlatu Josefiga otsustab Pepi krahvi kutse kiusu pärast vastu võtta.

Vürst Ypsheim peab Franzit endiselt krahvinnaks ja palub Kaglerilt kui „äialt“, et too räägiks krahvi oletatava armukesega, et see krahvi rahule jäta. Krahvinna, kellele lugu lõbu valmistab, keeldub. Alles siis, kui Bitowski tervitab külaliste ees tõelist krahvinna Zedlaud, saab asi selgeks.

KOLMAS VAATUS

Kasiino aed Hietzingis

Krahvinna on veennud peaministrit, vürst Ypsheim-Gindelbachi, et too aitaks tal oma abikaasa järele nuhkida. Ilmub krahv, kes on täis otsustavust võtta kohtumisest Pepiga kõik mis võimalik; neid jälgivad ka toapoiss Josef ja krahvi armuke Franz. Krahv õhutab Pepit temaga koos šampanjat jooma. Josef on šokeeritud, kui avastab, et krahv oli korraldanud kohtumise just tema kihlatuga. Lõpuks kõik selgineb, krahv töötab oma naisele truudust, Franziska Cagliari leiab vürst Ypsheim-Gindelbachi ja Josef ning Pepi kuuluvad jälle kokku. Kui segadus on lõpuks lahti harutatud, kirjutab peaminister juhtunu Viini vere ja vaimu arvele. Vaatus lõppeb kiitusega Viini vaimule.

VIINI VERI

on Victor Léoni ja Leo Steini operett kolmes vaatuses.

Muusika pärineb Johann Straussi teostest.

Esiendus: *Carltheater*, Viin, 26. oktoober 1899.

„Viini veri“, Straussi üks n-ö „kokkukleebitud“ operette, on saksakeelses repertuaaris püsinud peaaegu sajandi, sellal kui teised riigid on eelistanud muid Straussi pastišše* (näiteks „Drei Walzer“/„Trois Valses“, „Valse de Vienne“/„The Great Waltz“, „Casanova“ või „Tantsijanna Fanny Elssler“). „Viini veri“ oli Austrias ja Saksamaal üks kõige sagedamini mängitavaid Straussi muusikaga lavastusi, millest menukamad olid vaid „Nahkhiir“ ja „Mustlasparun“.

„Viini vere“ teeb eriliseks asjaolu, et see on tehtud helilooja teadmisel ja saanud isegi tema õnnistuse, kuigi Strauss isegi ei püüdnud opereti loomises kordagi osaleda. Algul oli teos mõeldud teatrile *Theater an der Wien*, mille muusikajuhi Adolf Müller jr sai ülesandeks Straussi lood välja valida ja need partituuri jaoks adapteerida. Lõpuks pani lavastuse Franz Jauneri juhtimisel kokku aga *Carltheater*. Kuna vahepeal oli Strauss juba siitilmast lahkuda jõudnud, jäi lõpptulemus tema poolt hindamata.

„Viini vere“ libreto keskmes on Balduin, krahv Zedlau, kelle abikaasa Gabriele on naasnud koju ema juurde, tema tantsijast armuke Franziska Cagliari ja potentsiaalne silmarõõm õmbleja Pepi. Lavastuse muusikaline osa koosneb peaaegu täielikult tantsumuusikast, peamiselt valssidest (sh populaarsed „Lood Viini metsades“, „Hommikulehed“, „Vein, naised ja laul“) ning polkadest („Wildfeuer“, „Stadt und Land“ jt). Mõned neist on esitatud tantsudena teise vaatuse ballil, muud aga vokaalleteastetena lavastuse kõigi kolme vaatuse finaalis.

Operett „Viini veri“ oli läbikukkumine. Pärast 30 etendust pidi Jauner selle teatri kavast eemaldama ja kiirelt naasma oma edukama lavastuse – „Geisha“ – juurde. Kui järgmine lavastus „Der Kleine Korporal“ ja ka sellest järgmine – „Rodolphe“ – nurjusid, lasi Jauner end oma *Carltheateri* töötoas maha. „Viini veri“ etendus nende kahe lavastuse mängimise ajal veel pool tosinat korda ning jäeti seejärel kõrvale. Pärast käputäit Straussi „Nahkhiire“ ja „Prints Methusalemi“ etendusi otsustati katsetada „Viini vere“ muudetud versiooni. Lavastus oli pisut edukam kui esimesel korral. Üsna pikkade vahemike järel, aga siiski regulaarselt, oli see repertuaaris (1912, 1923, 1925, 1934 jne) 30 aastat. 1928 võeti lavastus Volksoperi repertuaari, kus seda mängitakse tänapäevani.

Mujal sai operett leigema vastuvõtu osaliseks. Rudolf Aronson viis selle hoolimata esmasest ebaõnnestumisest Broadwayle ja tegi sellest paroodialavastuse „Vienna Life“. Kiired ümberkirjutused ja osade ümberjagamised pärast negatiivset algust ei suutnud lavastust vee peal hoida rohkem kui 35 etenduse jagu.

Pariisis etendus „Viini veri“ esimest korda 1911. aastal külalistrupi esituses. 1934. aastal, pärast etenduse „Valse de Vienne“ ülisuurt edu püüti õnne lavastusega „Les Jolies Viennoises“. Selle edu ei küündinud aga sõsaretenduse lähedalegi ja seda ei võetud uuesti lavastamiseks repertuaari. Teine versioon, „Sang viennois“, jõudis lavale hiljem, kuid ei pälvinud suuremat tähelepanu.

Filmiversioon „Viini verest“ loodi 1942. aastal Saksamaal ning selle põhirollle täitsid Willy Fritschi ja Maria Holst.

Rahvusooper Estonias on „Viini veri“ esietendunud kolmer korral – 1965. aastal Paul Mägi lavastuses ja 1994 ning 2004 Monika Wiesleri lavastuses.

* Pastišš – kunsti-, kirjandus- või muusikateos, mis teadlikult ja pilkamata jäljendab mõne teise ajastu, suuna või autori stiili ja motiive; vastav võtte.

VIINI KONGRESS

Rahvusvaheline kongress Viinis 18. IX 1814 – 9. VI 1815, mis lõpetas Euroopa riikide Prantsusmaa-vastased koalitsiooni-sõjad (Napoleoni sõjad) ja jaotas Euroopa võitjate ja nende liitlaste huvides. Kongressi vahetul taustal oli Napoleoni (Prantsusmaa) kaotus ja alistumine mais 1814, mis tegi lõpu 25-aastasele peaaegu katkematu sõjale. Läbirääkimised jätkusid vaatamata puhkenud võitlusele, mille vallandas Napoleoni dramaatiline tagasitulek eksiilist ja võimu taasvõtmine Prantsusmaal märtsis–juulis 1815. Kongressi „lõppakt“ allkirjastati üheksa päeva enne tema lõplikku kaotust Waterloo all 18. juunil 1815.

Kongressist võtsid osa peaaegu kõik Euroopa riigid. Prantsusmaa kaotas oma vallutused, Suurbritannia sai Malta, Kapimaa, Tseiloni ja Trinidad, Venemaa suurema osa Varssavi hertsogiriigist, Preisi Suur-Poola, Reinimaa, Westfaleni ja osa Saksist ning Austria Galiitsia, Lombardia ja Venezia. Holland ja Belgia ühendati Madalmaade Kuningriigiks ning Norra ja Rootsi personaaluniooniks. Kongressijärgset poliitilist korraldust Euroopas hakati Austria välisministri järgi nimetama Metternichi süsteemiks. Selle säilitamiseks loodi Püha Liit (kõik Euroopa riigid peale Inglismaa ja Türgi) ning Nelja Riigi Liit (Inglismaa, Venemaa, Austria, Preisimaa).

- ☞ Esindajaid oli kokku 216, kõigist Euroopa riikidest peale Türgi
- ☞ Peaorganisaatoriks ja esimeheks oli Austria välisminister vürst Metternich
- ☞ Prantsusmaa päästis kõige hullemast pikaajaline välisminister ja osav diplomaat Talleyrand
- ☞ Viini kongressi on rikkalike pidustuste tõttu nimetatud ka „**tantsivaks kongressiks**“

Viini kongress oli esimene juhtum ajaloos, kus Euroopa mastaabis tulid riikide esindajad lepingute koostamiseks kokku, mitte ei saatnud sõnumitega kullereid pealinnade vahel. Kongressi kokkulepe, vaatamata hilisematele muudatustele, koostas Euroopa rahvusvahelise poliitika raamid kuni Esimese maailmasõja puhkemiseni aastal 1914.

Tants võimu ümber

Märkmed Viini kongressi kohta

9. juunil 1815 kogunesid kõikide Euroopa riikide esindajad Viini Hofburgi suures pidusaalis ja kinnitasid dokumendi, mis pidi maailma pärast Napoleoni lüüasaamist uuesti korda tegema. Viini kongress oli üks suurimaid monarhide, ministrite ja diplomaatide kogunemisi, mida maailm seni oli näinud. See kestis mitu kuud ja kujunes pidevaks edasi-lükkamiseks, nii et pleenum kogunes alles päris lõpus. Otsustavate küsimustega maadlesid Venemaa, Austria, Preisi-maa, Inglismaa ja Prantsusmaa. Tulemuseks oli kokkulepe, mille tagajärjed valmistasid ette pinnase paljudeks hilise-mateks konfliktideks ning mis kindlustas monarhistlikud režiimid ja viis selle võrra vägivaldsemate revolutsioonideni. Sakslaste, poolakate ja itaallaste rahvuslikke püüdlusi ei võetud mingil viisil arvesse.

Ballid ja lõbustused

Kongressil osalesid kaks keisrit, Vene tsaar Aleksander ja Franz I Austriast. Kohale olid sõitnud Preisi, Taani, Württembergi ja Baieri kuningad, lisaks mitmed valitsevad hertsogid, suurhertsogid ning vürstid. Hispaania, Portugali, erinevate Itaalia riikide, Rootsi, Madalmaade, paavsti, Šveitsi föderatsiooni ja hansalinnade esindajad olid võtnud ette reisi Austriasse. Ja nagu sellest veel vähe oleks, meelitas kogunemine kohale ka palju endisi ilmalikke valitsejaid ja kirikutegelasi, sealhulgas eraisikuid, kes lootsid staatust, territooriumi, õigusi või privileege tagasi saada. Nende seas olid Napoleoni poolt troonilt tõugatud Saksa vürstid ning lisaks saatsid oma saadikud Viini Saksa ja Malta ordu, Mainzi kaubanduskoda, eri kloostrid, juudi kogudused ja kaubandusettevõtted. Korteritesse seadsid end sisse kirjastajad, õpetlased ja kirjanikud, kes kõik lootsid, et tekib soodne võimalus oma juhtum või kaebus ette kanda. Ilus linn oma parkide, teatrite ja kontserdisaalidega pakkus selleks täiuslikke kulisse.

2. oktoobril 1814 kogunesid osavõtjad esimesele suurele ja kahtlemata hingematvalt kaunile ballile pidusaaliks ümber kujundatud Winterreitschule hoones, mis asus kohe Hofburgi kõrval. Hämmastusega vaatas publik, kuidas teemandid, mis kaunistasid daamide pead ja kaela ning härrade rinnakorvi, küünlavalguses helklesid. Sellel öhtul süüdati ligi 14 000 küünalt.

Ülemõuemeister krahv Ferdinand von Trauttmansdorff korraldas kongressikuude jooksul veel mitu sellist balli. Ta organiseeris kontserte, kelgusõite, jahiretki ja muid ennenägematult toredaid lõbustusi. Vähem tähtsad valitsejad, ministrid, diplomaadid ja eraisikud üürisid viinlastelt paleesid, maju, kortereid või tube. Viimased olid heameelega valmis välja üürima oma kinnisvara, tõldu, hobuseid, teenreid, iseennast, naisi ja tütreid.

Peategelased

Tsaar Aleksander I pidas end Euroopa vabastajaks. Ta nautis peaaegu et popstaari seisundit. Tema oli see, kes korraldas Napoleonile 1812. aastal, kui viimane üritas Vene riiki vallutada, esimese suure lüüasaamise. Ta ei olnud Viini saabudes isegi veel 35-aastane. Ta oli glamuurse välimusega, teda peeti äärmiselt sarmikaks ja tal oli väljakujunenud missioonitunne. Preisi kuningas Friedrich Wilhelm III nägi noore tsaari kõrval üsna kahvatu välja. Ta ei olnud mingi kangelane, oli nõrk, aga aus, segaduses karakter, kes ei olnud üle saanud oma armastatud naise, kuninganna Luise surmast 1810. aastal. „Minu asi on minu rahva asi,“ teatas ta ja esines oma alamate isandana. Kolmas monarh selles kolmainsuses oli Austria keiser Franz I. See vähese hariduse ja veel väiksema kujutlusvõimega mees kehastas traditsioonilist monarhistlikku väärtusmaailma ning legitiimsust. Tema vankumatu katoliku usk, ausameelsus ja hubane eraelu andsid inimestele ebakindlaks muutunud maailmas kindlustunde. Briti kuningas George III, kes oli hullumeelne, ja Prantsusmaa Louis XVIII, kes oli alles äsja trooni tagasi saanud, ei võtnud kongressist üldse osa.

Läbirääkimisi juhtisid diplomaadid. Eelkõige särasid Briti välisminister lord Castlereagh ja vürst Talleyrand, piiskop, kellest oli kõigepealt saanud revolutsionäär ja seejärel välisminister Napoleoni valitsuse all. 60-aastane vanahärra oli võtnud enda saatjaks 21-aastase vennatütre. Austria, Preisimaa ja Venemaa läbirääkimisjuhid mõjusid igaüks omal viisil usaldusväärsena. Vene saadik krahv Karl Robert von Nesselrode oli laitmatu mees, arukas ja peenetundeline, peale selle piisavalt kosmopoliitne, et mõista teiste vaateid ja vajadusi. Väga lugupeetud oli hallijuukseline preisi kantsler Karl August von Hardenberg. Ta oli laialdaselt austatud ja kogenud Hannoveri aadlisoost riigimees, kes oli juba teeninud Inglise kuningat. Austria välisminister vürst Clemens von Metternich oli aga piiritult edev, iga salongi täht ja arvutute naiste võrgutaja. Samas oli ta kõrgelt haritud ja andekas, briljantne diplomaat, kes raudkindlalt kaitses monarhia vanamoodsat valitsemisvormi, kuid jäi sellest hoolimata pragmaatikuks.

Diplomaatia teine külg

Vürst Metternich oli eriti umbusklik Venemaa suhtes, kes oli möödunud poolsajandi jooksul järk-järgult Läände laiene nud – kokku 600 kilomeetri võrra. Tsaar Aleksander ähvardas Läänele veelgi rohkem külje alla liikuda. Tsaaril oli Metternichi suhtes instinktiivne vastumeelsus, mis iga vastasseisu käigus kasvas ja lõpuks arenes isiklikuks rivaliteediks. Ta alustas afääri Metternichi endise armukese, ilusa vürstinna Bagrationiga, ning pressis seejärel hertsoginna Saganilt välja selle, et ta lõpetab armuloo Metternichiga ja levitab pahatahtlikke kuulujutte tema seksuaalse võimetuse kohta.

Kuninglike kõrguste eeskuju viis üldise kombelõtvuseni. Üks solvunud külastaja kirjeldas vürstinna Bagrationi salongi peaaegu bordellina. Wilhelm von Humboldt ning kongressi esimene sekretär ja protokollija Friedrich von Gentz lõbutseid paljude Viini tütarlastega. Isegi sellised lugupeetud isikud nagu Taani kuningas ja kantsler Hardenberg võtsid endale armukesed. Viinlaste vaimustus vaatemängu üle muutus õige pea imestuseks ja vastumeelseks.

Samal ajal – millest sageli mööda vaadatakse – selgitati palju väiksemaid poliitika- ja territoriaalküsimusi. Moodustsid arvukad komisjonid, kes pühendusid Šveitsi konföderatsiooni tulevikule, arutlesid Saksamaa konstitutsiooni üle või tegelesid laevatamisvabadusega rahvusvahelistel jõgedel.

Viis põhiotsustajat aga ei suutnud kokku leppida Poola-Saksi küsimuse lahendamises. 1815. aasta jaanuaris muutus olukord kriitiliseks, kui Austria, Suurbritannia ja Prantsusmaa sõlmisid salajase sõjaliidu Venemaa ja Preisimaa vastu ning Hardenberg kaalus isegi võimalust viia oma riik Venemaa vastu sõtta.

Alles siis, kui Napoleon veebruari lõpus lahkus pagendusest Elbal ja jõudis Prantsusmaale, kriis leevenes: järjekordse ohu tõttu tulid liitlased mõistusele ning saavutasid alguses kirjeldatud kokkuleppe.

Kasutatud kirjandus: Adam Zamoyski, Napoleoni langus ja Viini kongress, München 2014.

Allikas: http://www.zeit.de/zeit-geschichte/2015/02/wiener-kongress-hofburg-neuaufteilung-europa-napoleon/komplettansicht

Tšehhi krahv Karel Schwarzenberg ja tema abikaasa.

1816. aastal loodud 5000-kojaline krahvi portree.

1815. aastal loodud 5000-kojaline krahvi portree.

Giorgio Madia on oma lavastuses kasutanud Johann Strauss vanema poolt kirjutatud „**Radetzky marssi**”, mida originaal-versioonis ei ole. Seda põhjusel, et Lääne tsivilisatsiooni ilmselt kõige tuntum muusikapala, on Johann Strauss vanema poolt pühendatud Austria keiserliku armee ülemjuhatajale ja Austria legendaarseimale väejuhile krahv Josef Radetzky von Radezile (1766–1858), kes osales Viini kongressil. Radetzky sai 1836. aastal 70-aastasena feldmarssaliks, ent ei läinud erru, vaid püüdis jätkata Austria armee moderniseerimist. Oma sirgjoonelise ja sõjaka iseloomu pärast oli tal aga mitmeid vastaseid.

Marss kanti esmakordselt ette 31. augustil 1848.

Autor: August Eisenmenger

JOHANN BAPTIST STRAUSS juunior (1825–1899)

19. sajandi keskpaiga Viini valsikuningas, kelle uljad retked muusikateatrisse töid kaasa mitu tähtsat menuteost ja veelgi enam frustratsiooni.

Oma karjääri esimesel 25 aastal lõi ja dirigeeris Strauss orkestrile loodud tantsumuusikat, mis oli tema ajastu peamine meelelahutus ning tegi teatriga vähe tegemist. Ta kirjutas hulga tantsuvariatsioone Offenbachi teose „Orpheus põrgus“ teemadel, millele järgnes lavastuse esitamine Viini *Carltheateris* 1860. aastal. 1862. aastal abiellus ta eduka laulja Henriette Chalupetzkyga. Tõenäoliselt oli Straussi abikaasa see, kes korraldas helilooja elu ja enim julgustas teda muusikalava tarvis teoseid kirjutama. Straussi esimesed tööd olid ebakindlad. Suppé populaarse teose „Flotte Bursche“ autori Josef Brauni tekstile loodud „Die lustigen Weiber von Wien“ ei saanud valmis. See ei jäänud viimaseks korra, kui Strauss ei saanud partituuriga hakkama. Alles mitu aastat hiljem jõudis esimene Straussi operett lavale ja sedagi suurte jõupingutustega.

Strauss jäi oma uuele suunale truuks ja kaks aastat hiljem tuli *Theater an der Wienis* esitamisele tema teine operett „Rooma karneval“. Selle libretol polnud häda midagi ja ka tekst sobis helilooja stiiliga paremini. Braun oli loonud elava adaptatsiooni Victorien Sardou' „Piccolinole“, kus maaelu pildikesed segunesid Rooma pidupäeva lõbustustega ning kust ei puudunud ka tõeline vallatu armulugu. „Rooma karnevalil“ läks mõneti paremini kui eelmisel operetil.

Teine prantsuse näidend, komöödia „Le Réveillon“, andis lahtepunkti „**Nahkhiire**“ libretole, mille keskmes olid naised, vein ja kergemeelsus. Seal puudus ihalev armastuslugu – tegemist oli muutliku ja särava komöödiaga algusest lõpuni. Siin lõpuks leidis Strauss ennast ja tulemus oli triumf, mida maailm oli alates tema esimesest teosest oodanud. „Nahkhiirt“ mängiti kogu maailmas ja sellega algas karjäär, mis tegi Straussist kokkuvõttes ühe suurima helilooja 19. sajandi Viini operetilaval.

Pärast umbes kaheksat aastat muusikateatris oli Johann Strauss loonud kuus originaalset operetti ja vaid üks neist oli saavutanud tõelise edu. Võrreldes Offenbachiga – inimesed nõudsid seda võrdlust – oli see vilets keskmine. Ent järgmised aastad töid erakordse edasimineku. Aastatel 1880–1885 kirjutas Strauss veel neli operetti, mis moodustasid pärast „Nahkhiire“ tohutut edu väärtusliku osa tema lavateostest. „**Kuninganna pitsrätik**“ („Das Spitzentuch der Königin“), näiliselt keskpärane pöörane armulugu Hispaania ühel ajastul, toimis teatris küllaltki hästi ja Straussi partituur sobis sellega, kuid „**Lõbusa sõjaga**“ („Der Lustige Krieg“) oli hoopis teine lugu. Genée ja tema kaaskirjutaja „F Zell“ tegid uue, läbinisti vahva prantsuse laenudega teksti, kus oli mõningaid lopsakaid romantilisi hetki ja võluvaid

pause kaastunnet äratavateks tundmusteks. Strauss lõi selle tarbeks paar oma maagilisimat meloodiat, mis passisid sellele sisu ja koomiliste tegelastega. See teos oli ääretult menukas ja Strauss sai pärast enam kui poolt tosinat aastat ponnistusi maitsta sama laadi edu nagu „Nahkhiirega“.

„**Mustlasparun**“ („Der Zigeunerbaron“) oli hoopis teist masti lavastus võrreldes nendega, millega helilooja varem oli tegelenud. See põhines romantilisel Ungari lool mustlastest, kadunud varandusest ja printsessidest ning seal polnud ainsatki šampanjamulli. See tekst oleks ilmselt sobinud paremini mõnele jõulisele Ungari heliloojale kui Viini valsikuningale. Ometi leidis helilooja, kelle anne avaldus just lõbusas, koomilises ja kergemeelses loomingus, selle loo värvikas sentimentaalses melodraamas inspiratsiooni ning kirjutas partituuri, millest piisas loos ekslevate banaalsuste ületamiseks. „Mustlasparun“ oli oma heliseva jõulise muusikalise partituuriga helilooja karjääri kolmas peamine menuk.

Strauss otsustas nüüdsest komponeerida järgmisi lavateoseid muusikaliselt tugevamal viisil. Järgneva kümne aasta jooksul loodud kuus muusikalist näidendit ei toonud Straussile siiski enam edu, oli selle põhjuseks siis uus valitud suund, tema rahulolematu „Nahkhiire“ ja „Lõbusa sõja“ muusikalise heliga või soov kirjutada ooperimuusikat.

Strausside pereelus toimus veel üks murrang lavateosega „Die Straussbuben“, mille partituuris kasutati nii Johann Straussi kui ka tema venna Josefi muusikat, kuid Straussi uusversioonidest kõige paremini läks hoopis ühel kahasse koostatud partituuriga teosel, Oscar Strausi kolme ajastu lool „**Drei Walzer**“, kus kasutati võidukas kombinatsioonis esimeses vaatuses Johann Strauss I muusikat, teises vaatuses Johann Strauss II muusikat ja kolmandas Straussi enda loomingut.

Strauss senior kirjutas tegelikult terve partituuri veel ühele edukale operetile, mille keskmes oli Therese Kronesi elulugu. Seda etendati Raimundtheateris pealkirjaga „**Die tolle Therese**“. Etendust mängiti rohkem kui 150 öhtul.

Üllatuseks on ehk see, et just vend Josef, kes polnud kunagi lavalaudadele ühtki nooti kirjutanud, osutus muusikateatris tõeliselt menukaks aastaid pärast oma surma. Alates 1908. aastast tegutses Viinis Favoritenstrassel teater, mis pühendas end operettidele ning mis oli saanud endale nime „Nahkhiire“, „Lõbusa sõja“ ja „Mustlasparuni“ looja järgi. **Johann Strauss-Theater** avas ukse operetiga „**Tuhat ja üks ööd**“ („Tausend und eine Nacht“) ning seal etendusid teatri umbes 25 tegevusaasta jooksul Straussi peamised tööd ja töötlused teostest „**Öö Veneetsias**“ ja „**Kuninganna pitsrätik**“. Hiljem sai sellest esmalt räädas alama klassi teater ja peale seda Scala Theater.

Johann Straussist on saanud 20. sajandi vanamoodsa Viini jutuvestmise kliše. Fakt on, et kuigi teda ja tema muusikat võib õiglaselt pidada Viini meelelahutusmaailma peamiseks esindajaks 19. sajandi teisel poolel, säras ta kõige eredamalt meelelahutuses üldiselt – ballide, kontsertide jms maailmas. Tema töö teatris polnud tema muusika-elu kõige õnnelikum ega edukam osa ja ta ei tundnud end teatris kunagi mugavalt. Ometigi jättis ta järeltulevale põlvele „Nahkhiire“, „Lõbusa sõja“ ja „Mustlasparuni“ partituurid, mis on väärtuslikumad kui paljude andekamate operetikarjäärile pühendunud heliloojate teosed.

JOHANN STRAUSS II LOOMING

🌀 **169 valssi, tuntumad neist:**

Hommikulehed; Illusal sinisel Doonaul; Kunstniku elu; Vein, naised ja laul; Viini veri; Roosid lõunast; Kevadhääled; Lood Viini metsades; Keisrivalss jt.

🌀 **76 kadrilli, 146 polkat, 18 lavateost:**

„Indigo ja nelikümmend röövlit“ (*Indigo und die vierzig Räuber*) 1871, „Karneval Roomas“ (*Der Karneval in Rom*) 1873, „Nahkhiir“ (*Der Fledermaus*) 1874, „Cagliostro in Wien“ 1876, „Printz Methusalem“ 1877, „Pimesikk“ (*Blindekuh*) 1880, „Kuninganna pitsrätik“ (*Das Spitzentuch der Königin*) 1881, „Lõbus sõda“ (*Der Lustige Krieg*) 1882, „Öö Veneetsias“ (*Eine Nacht in Venedig*) 1884, „Mustlasparun“ (*Der Zigeunerbaron*) 1884, „Simplicius“ 1889, „Ritter Pázmán“ (koomiline ooper) 1892, „Fürstin Ninetta“ 1893, „Jabuka“ 1894, „Varjulill“ (*Waldmeister*) 1896, „Mõistuse jumalanna“ (*Die Göttin der Vernunft*) 1897, „Viini veri“ (*Wiener Blut*) 1899, „Tuhkatriinu“ (*Aschenbrödel*), ballett 1900

Mademoiselle Cagliari – Kadri-Liis Kukk; krahvinna Gabriele Zedlau – Janne Ševtšenko (RO Estonia)

GIORGIO MADIA, lavastaja-koreograaf. Õppis Milanos, La Scala balletikoolis ja alustas oma tantsijakarjääri La Scala balletikompaniis. Giorgio Madia on olnud solist Maurice Béjart'i trupis, Pennsylvania, Milwaukee, San Francisco, Aterballetto ja Zürichi balletitruppides. Ta osales mõne aasta jooksul Rudolf Nurejevi suurel hüvasti-jätuturneel ning tantsis Nurejeviga koos kahes duetis.

1997. aastal lõpetas Giorgio Madia oma tantsijakarjääri, töötas balletiõpetajana ja oli balletijuhiks Toscana Balletis ning Berliini Koomilises Ooperis. On töötanud Viini Rahvaooperi balletijuhina ja peakoreograafina ja lisaks Poolas, Łódzis, Teatr Wielki Balleti kunstilise juhina.

Alates 1995. aastast on Madia oma lavastustele koreograafiks. Tema laiapõhjalise repertuaari hulgas on nii suuri balletiklassika teoseid – näiteks „Luikede järv“ ja „Pähklipureja“ – kui ka hulganisti originaalloomingut tuntud teemadel, näiteks „Võlur Oz“ või Glucki „Don Juan“. Giorgio Madia kunstilise stiili parimad osad – muusikaalus, huumor, hea inimestetaju ja tugev tantsuline kujund – on leidnud väljenduse lavastajatöös. Ta on lavastanud Offenbachi ooperi „Hoffmanni lood“, Rameau' barokkooperi „La Guirlande / Zéphyre“, Bocki muusikali „Viiuldaja katusel“, Glucki ooper-balleti „Orpheus ja Eurydike“, Milhaud' „Le Pauvre Matelot“ ja „Antheil“ , „Veenus Aafrikas“, muusikalid „Giuditta“, „Ain't Misbehavin'“, „Viiuldaja katusel“, „Väike õuduste pood“ ning hiljuti ka „Linnupuuri“.

Giorgio Madia on koostööd teinud Berliini Riigiballetiga, Viini Kammerooperiga, Leipzigi Ooperiga, Dresdeni Riigioperetiga, Milano Balletiga, Rooma Balletiga ja balletikompaniidega Wrocławis ja Łódzis (Poola). Mitmel aastal on Madia lavastanud ja loonud koreograafia maailmakuulsale heategevusballile „Elu ball“ (Life Ball) Viinis. Lisaks on ta kümme aastat olnud kuulsa Austrias Mörbischis toimuva operetifestivali peakoreograaf. Paljud Giorgio Madia lavastused on esietendunud Berliinis ja Viinis ning Poola erinevates teatrites. Ooperite „Tuhkatriinu“ ja „Hoffmani lood“ on Madiat autasustatud Kuldse Maski preemiaga. Hiljuti lõi ta koreograafia Béjart Ballet Lausanne'ile kompanii kunstilise juhi Gil Romani kutsel ja 2016 aasta suvel tõi koos Reinhard von Thanneniga Salzburgi Festsspiele jaoks välja Gounod' „Fausti“, kui kaaslavastaja ja koreograaf. Augustis 2017 lavastas Madia Kammeroper Scloss Rheinsbergi, noorte ooperisolistide festivali jaoks vabaõhulavastusena Bizet' „Carmeni“.

Vanemuises on Madia 2014. aastal lavale toonud tantsulavastuse „La Dolce Vita“, 2015 Bizet' ooperi „Carmen“ ja 2016 Glucki muusikale loodud balleti „Don Juan“.

PAUL MÄGI asutas 1978 Eesti Raadio Kammerorkestri ning oli ka selle orkestri kunstiline juht ja peadirigent. 1984-1991 töötas Rahvusooperis Estonia dirigendina. Juhatanud külalisdirigendina Moskva Suures Teatris. Aastatel 1990-1994 oli Läti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht. Juhatas Läti RSO kontserte kuulsates kontserdisaalides Euroopas ning osales paljudel rahvusvahelistel festivalidel – *Concertgebow*, *Fetes Musicales en Touraine*, *Chichester Festivities*, *Festival Costa do Estoril* jpm. 1995-2002 oli RO Estonia loominguline juht ja peadirigent.

Alates 2004 töötab Uppsala Kammerorkestri kunstilise juhi ja peadirigendina ning 2011. aasta septembrist lisandus Vanemuise teatri muusikajuhi ja peadirigendi ametikoht. On juhatanud kontserte kõikjal Euroopas ja Ameerikas (Detroiti SO, Moskva Filharmoonia SO, Equadori NSO, Rootsi Raadio SO, Stockholmi Kuninglik Filharmoonia, Göteborgi SO, Malmö SO jpt.)

Rahvusvahelisi ooperilavastusi: Rossini „Itaallanna Alžiiris“, Verdi „Trubaduur“, Straussi „Nahkhiir“ Soomes, Puccini „Suor Angelica“ ja „Gianni Schicchi“ Rootsis, Dargomõžski „Näkineid“ Wexfordi festivalil Iirimaa, Bizet' „Carmen“ Belgias ja Küprosel, Puccini „Boheem“ ja Tšaikovski „Luikede järv“ Rootsi Kuninglikus Ooperis, Verdi „Rigoletto“ Malmö Ooperis ja Soome Rahvusooperis, Reinvere „Puhastus“ ja Massenet'

„Thais“ Soome Rahvusooperis, Mussorgski „Boriss Godunov“ Nantes'i Ooperis, Moskva „Helikon“ ooperiga Salzburgi Festspielhausis ja Champs-Elysee' teatris Pariisis.

Vanemuises on toonud välja: Verdi „Trubaduur“, Lehári „Lõbus lesk“, Massenet' „Werther“, Tšaikovski „Jevgeni Onegin“, Aintsi „Rehepapp“, Tubina „Reigi õpetaja“, Bizet' „Carmen“, Donizetti „Lucia di Lammermoor“, Lille „Tulleminek“.

Rahvusooperis Estonia: Puccini „Boheem“, „Suor Angelica“, Mozarti „Figaro pulm“, Verdi „Nabucco“, „La traviata“, „Don Carlo“ ja „Ernani“, Bizet' „Carmen“, Dargomõžski „Näkineid“, Nicolai „Windsori lõbusad naised“, Straussi „Viini veri“, „Nahkhiir“, „Õo Veenetsias“, Lehári „Lõbus lesk“, Tambergi „Cyrano de Bergerac“, Tubina „Kratt“, Kangro „Süda“, R. Straussi „Salome“, Mussorgski „Boriss Godunov“, Eespere „Gurmaanid“ jm. Paul Mägi dirigeerimisel on Vanemuise Sümfooniaorkester CD-plaadina välja andnud mitmeid salvestusi: Villem Kapi Sümfoonia nr 2 c-moll ja Artur Kapi „Fantaasia teemale B-A-C-H“, Anton Bruckneri Sümfoonia nr 2 c-moll, Eduard Tubina ooperi „Reigi õpetaja“, Eino Tambergi Viis romanssi, Sümfoonia nr 4, Tšellokontsert, Saint-Saënsi Sümfoonia nr 3 c-moll op. 78 („Orelisümfoonia“) ning Eduard Tubina Sümfoonia nr 2 „Legendaarne“ (1937) ning „Laulud Betti Alveri luulega“.

Paul Mägi on tunnustatud džässviuldaja, kes on esinenud festivalidel Ungaris, Bulgaarias, Kuubas, Soomes, Saksamaal, Iirimaa, Inglismaal, USA-s jm. On esinenud koos BBC ja Bostoni Sümfooniaorkestriga. Paul Mägi on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia orkestridirigeerimise professor ja Stockholmi Kuningliku Muusikakõrgkooli külalisprofessor. Aastal 2013 valiti ta Rootsi Kuningliku Muusikaakadeemia liikmeks.

MAARJA MEERU lõpetas 1994 Tartu Kunstikooli dekoraatori erialal. Ta on õppinud Olavskolen Folkehøyskole's Norras teatri erialal ja 1998-2004 Accademia di Belle Arti di Venezia's Itaalias, stsenograafia erialal. Kuni aastani 2008 oli Maarja vabakutseline teatrikunstnik, alates sügisest 2011 on ta Vanemuise peakunstnik.

Olulisemad tööd Vanemuises: Kasterpalu „Williamile“ (Lepik, 1994), Hawdon „Sviit“ (Dvinjaninov, 2008), Massenet „Manon“ (Matvere, 2009), Kivastik „Kaunimad hetked su elus“ (Dvinjaninov, 2009), Leinatamm, Võrno „Aja lugu muusikas. Klassitsism“ (2011), Jamiaque „Härä Amilcar“ (Pakk, 2011), Ulst „Kreutzwald Meets Dance“ (2012), Raud/Noormets „Musta pori näkku“ (Noormets, 2012), „La Dolce Vita“ (Madia, 2014), Tšehhov „Kajakas“ (Palu, 2014), Noreń „Deemonid“ (Noormets, 2014), „Minu veetlev Tartu“ (Tiit Palu, 2014), Egner „Söobik ja Pisik“ (Sibul, 2015), Bizet „Carmen“ (Madia, 2015), „Klaver“ (Aidla 2016), „Aino ja Haldjas“ (Strandberg, 2017), Friedenthal „Vaim masinas. G.F. Parrot.“ (Palu, 2017), Campell „Beatrice“ (Mäeots, 2017) jt.

Bizet' ooperi „Carmen“ kujunduse eest sai Maarja Meeru 2016. aasta Teatriliidu aastapreemia – Natalie Mei nimelise auhinna.

Teinud lavakujundusi Ugala teatris ja Tartu Lasteteatris, Emajõe Suveteatris, Tartu Mänguasjamuuseumi Teatri Kodus, lisaks projektikujundusi: Eesti Teatri Festivali Draama kujundusi koos Kristiina Pölluga (2007, 2010) ja Kristel Leesmendiga (2009), võrukeelse laulupeo Uma Pido kujundus (2008), Eesti Vabariigi 92. aastapäevale pühendatud piduliku presidendivastuvõtu kujundus teatris Vanemuine koos stsenograaf lir Hermeliiniga (2010), vaimulik laulupidu Tartus 2010 (laululava kujundus) jm. Kujundanud mitmeid näitusi ka Eesti Rahva Muuseumile. Maarja Meerul on olnud isikunäituste (õlimaal) väljapanekuid galeriides ja teatrites Saksamaal, Norras, Itaalias ning Eestis.

~ Krahv Balduin Zedlau ~

TAMAR NUGIS alustas lauluõpinguid Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis (õp Vivian Kallaste) ning lõpetas 2016. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia magistrantuuri Taavi Tampuu lauluklassis. Kevadel 2016 täiendas Tamar Nugis end Soomes, Sibelius Akadeemias, kus tema lauluõpetajaks oli Annika Ollinkari. Ta on osalenud prof Eva Märtsoni ja Alexander Schmalczy Saksa Lie d'i meistrkursustel, samuti on ta osa võtnud Asta Krikschiünaité, Margarita Gruzdeva, Natalja Bogaleva, Peter Konwitschny, Stephan Jörise jt meistiklassidest.

Tamar Nugis võitis 2013. aastal Vello Jürnale pühendatud II vabariiklikul vokalisti-de konkursil I preemia ja parima laulu eripreemia.

Tema rollide hulka Vanemuises kuuluvad: Javert (Schönbergi/Boublili „Hüljatud“, Vanemuine 2017), Juhan (Lille „Tulleminék“, Vanemuine 2017), Salieri (Rimski-Korsakovi „Mozart ja Salieri“, Vanemuine 2016), Árni (Aintsi „Rehepapp“, Vanemuine 2016), Moritadimüüja (Tubina „Reigi õpetaja“, Vanemuine 2016). Tamar on laulnud suurvormides solistina ja aastatel 2009–2015 oli ta Savonlinna ooperifestivali koori liige.

URMAS PÕLDMA

on lõpetanud Tallinna Pedagoogikaülikooli puhkpil-liorkestri dirigeerimise erialal (1994) ja Eesti Muusikaakadeemia laulu erialal, õpetajateks prof. Vigrilijus Noreika ja Jaakko Ryhänen (2005). Urmus Põldma on Rahvusoper Estonia solist alates 2002 ja külalissolist alates 2014. Ooperi- ja opere-tirole on ta teinud praeguseks üle viiekümne. Solistina üles astunud nii mitmel pool Euroopas kui ka Venemaal.

Tema rollide hulka kuuluvad Verdi Hertsog („Rigoletto“), Alfredo („La traviata“), Rodrigo („Otello“) ja Ismaele („Nabucco“), samuti Puccini Cavaradossi („Tosca“), Rodolfo („Boheem“) ja Edmondo („Manon Lescaut“), Nemorino (Donizetti „Armujook“), Ferrando (Mozarti „Così fan tutte“), Truffaldino (Prokofjevi „Armastus kolme apelsini vastu“), Beppe (Leoncavallo „Pajatsid“), Walther (Wagneri „Tannhäuser“), Eisenstein (Straussi „Nahkhiir“), Caramello (Straussi „Õõ Veneetsias“), Camille de Rossillon (Lehári „Löbus lesk“), Kálmáni Boni („Silva“), Zsupán („Krahvinna Mariza“), Napoléon Saint Cloche („Bajadeer“), Toni Schlumberger („Tsirikusprintsess“), Aristide ja Mustafa Bei (Ábrahími „Savoy ball“), Sancho Panza, Paater ja Habemeajaja (Leigh' „Mees La Manchast“), I ohvitser (Tüüri „Wallenberg“), jpt. Urmus Põldma on esinenud ka oratooriumisolistina ja olnud Vanemuise teatri mittekooresseisuline solist. Aastast 2011 osaleb Urmus Põldma Teater Variuse kultuuriloolistes lavastustes.

~ Franziska Cagliari, tantsijanna ~

MARIA LISTRA alustas klaveriõpinguid Nõmme Muusikakoolis. Juulis 2011 lõpetas Maria Londoni Ülikooli *Royal Holloway* kolledži draama- ja teatriõppe eriala. Aastal 2008 lõpetas Maria Londoni *Chigwell School*i, mis on spetsialiseerunud muusika, draama ja kunstide õpetusele. 2015. aasta sügisest õpib Maria Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias klassikalist laulu Heli Veskuse käe all.

Aastal 2000 ilmus sooloplaat „Maria Listra AD 2000“ ja aastal 2008 teine sooloplaat. Maria on korduvalt laulnud erinevates kontserdisarjades Eesti suuremates kontserdisaalides. Ta on teinud koostööd ERSOga, Soome-Eesti Barokkorkestriga ning keelpillikvartetidega Prezioso ja C-Jam, samuti Pille Lille Muusikute Fondiga. Maria on osalenud mitmetes teatrilavastustes ning ooperi- ja muusikaliprojektides Inglismaal. Rolle Vanemuises: Christine Daaé (Webberi „Ooperifantoom“), Preili Silberklang (Mozarti „Teatridirektor“), Naine (Lille „Tulleminék“), Cosette (Schönbergi/Boublili „Hüljatud“).

KADRI-LIIS KUKK lõpetas Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli 2011. aastal Heli Veskuse lauluklassis. Bakalaureusekraadi omandas Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias 2015. aastal Heli Veskuse ja Helen Lepalaane käe all ning magistrakraadi Juhan-Hannes Tralla juures 2017. aastal. Ta on olnud ühe hooaja põhikoosseisuline sopran Eesti Filharmoonia Kammerkooris ning esitanud mitmeid kontsertkavu kammerkooride *Collegium Musicale* ja *Voces Musicales* koosseisus.

Rolle lavastustes: Piret (Ehala „Käikivi kosmosest“, RO Estonia), Zeitel (Bocki „Viiuldaja katusel“, Pille Lille Muusikute Toetusfond), Lucy (Menotti „Telefon“, EMTA), Sopran (Blacheri „Abstraktne ooper nr 1“, EMTA),

Miss Jessel (Britteni „Kruvipööre“, RO Estonia), La prima sorella *cercatrice*; La prima sorella (Puccini „Suor Angelica“, EMTA), Salme (Hermanni „Uku ja Vanemuine“), Mendelssohn-Bartholdy „Pööriöö uni“ (NO Teater), Madame Herz (Mozarti „Teatridirektor“, Vanemuine), Juta (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“, Vanemuine)

Solist: A. Pärt „Kanon pokajanen“, J. S. Bach „Johannese passioon“, Fr. Schubert C-duur Missa, J. S. Bach „Magnificat“, C. Saint-Saëns „Jõuluooratorium“, G. Ligeti „Mysteries of the Macabre“, 3 aariat ooperist „Le grand macabre“

~ Vürst Ypsheim-Gindelbach ~

JAAN WILLEM SIBUL

sündis Sverdlovski oblastis Verhoturjes väljasaadetute perekonnas. Tema isa oli dirigent Karl Lembit Sibul, ema laulja Adelina Sibul. Perekond kolis tagasi Eestisse 1961. aastal. Jaan Willem Sibul lõpetas Antsla Keskkooli ja Antsla Lastemuusikakooli (flöödi eriala) 1974. Samal aastal astus Tallinna Eduard Vilde nimelisse Pedagoogilisse Instituuti, mille lõpetas 1978. aastal orkestrijuhtimise erialal. Järgnes teenistus Nõukogude armees (1978–1980). Aastal 1980 alustas tööd Riiklikus Akadeemilises Meeskooris ja astus Tallinna Riiklikku Konservatooriumi, mille lõpetas 1988. aastal laulu erialal (Teo Maiste klassis). Tegeles rokkmuusikaga (ansambel T-Klaas). Alates 1992 Vanemuise teatri ooperisolist.

Rolle Vanemuises: Isa (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“), Rooduülem (Lille „Tulleminék“), Adalbert (Põldma/Ernits/Pajusaar/Tungal/Jonas „Lotte Unenäomaailmas“), „Õhtu Kalmaniga“, Lillas Pastia (Bizet' „Carmen“), Rotnõi (Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Árni (Aintsi „Rehepapp“), Max Detweiler (Rodgersi/Hammers-teini „Helisev muusika“), Tõlpa (Ehala „Nukitsamees“), Enrico (Donizetti „Lucia di Lammermoor“), Belcore (Donizetti „Armujook“), Falstaff (Verdi „Falstaff“), Gianni Scicchi (Puccini „Gianni Scicchi“), Schaunard (Puccini „Boheem“), Valentin (Gounod' „Faust“), Elviro (Händeli „Xerxes“), Ben (Menotti „Telefon“), Silvio (Leoncavallo „Pajatsid“), Ramiro (Raveli „Hispaania tund“), Henrik (Nielseni „Maskeraad“), Isa (Humperdincki „Hansuke ja Greteke“), Bachulus (Lortzingi „Salakütt“), dr Doolittle (Lusensi „Doktor Doolittle ja lindude ooper“), Peeglirüütel (Leigh' „Mees La Manchast“), Motel, lihunik Lazar Wolf (Bocki „Viiuldaja katusel“), Florimond Herve (Kálmáni „Montmartre'i kannike“), Louis Philipp (Kálmáni „Bajadeer“), Danilo (Lehári „Löbus lesk“), Dr. Falke (Straussi „Nahkhiir“), Onu Joco, Herbie (Styne'i „Gypsy“), Bartolo (Rossini „Sevilla habemeajaja“), Vürst Moritz Dragomir (Kálmáni „Krahvinna Mariza“), maffiaboss Spats (Styne'i „Sugar ehk Džässis ainult tüdrukud“) jpt.

Lavastused Vanemuises: Sisaski/Egneri „Sööbik ja Pisik“ (2015), Rimski-Korsakovi „Mozart ja Salieri“, Mozarti „Teatridirektor“ (2016) Tunnustus: Eesti Näitlejate Liidu aastapreemia 2007, Eesti Solistide Liidu esimees (2003) ja Eesti Näitlejate Liidu juhatuse liige (2003–2010)

JASSI ZAHHAROV oli aastatel 1980–1997 Vanemuise teatri solist ja alates 1997. aastast laulab ta Rahvusoperis Estonia. Ta on esinenud paljudes välisriikides: Saksamaal, Rootsis, Soomes, Tšehhis, Rumeenias jm. Tema repertuaari kuuluvad nimiroolid Verdi ooperites „Rigoletto“, „Macbeth“, „Simon Boccanegra“, „Nabucco“, „Falstaff“, samuti nimirooll Mussorgski „Boriss Godunovis“ ja Puccini „Gianni Schicchis“, lisaks kuuluvad tema rollide hulka Verdi Giorgio Germont („La traviata“), Jago („Otello“), Amonasro („Aida“), krahv di Luna („Trubaduur“) ja Renato („Maskiball“); Puccini Scarpia („Tosca“) ja Lescaut („Manon Lescaut“), Escamillo (Bizet’ „Carmen“), Johhanaan (R. Straussi „Salome“), Proloog ja Tonio (Leoncavallo „Pajatsid“), Pearu (Raadiku „Vargamäe tõde ja õigus“), Biterolf (Wagneri „Tannhäuser“), Tomski (Tšaikovski „Padaemand“), Reinhold von Tisenhusen (Tubina „Barbara von Tisenhusen“), krahv de Guiche (Tambergi „Cyrano de Bergerac“), Saksa ohvitser (Tüüri „Wallenberg“), Sergius Wladimir (Kálmáni „Tsirkusprintsess“) jpt. Jassi Zahharov on kaasa teinud Linnahalli muusikalides: krahv von Krolock (Steinmani „Vampiiride tants“) ja Jean Valjean (Boublili / Schönbergi „Hüljatud“) jt. Jassi Zahharov on pälvinud Georg Otsa nim. auhinna (1994), Suure Vankri auhinna (1996), Tartu Kultuurkapitali loomingulise aastastipendiumi (1996), Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia (2001) ja SEB publikupreemia (2012).

~ Gabriele Zedlau, krahvinna ~

KARMEN PUIS lõpetas 1993. aastal Tartu H. Elleri nim Muusikakooli Aino Kõivu lauluklassis ning 1997. aastal Eesti Muusikaakadeemia Tiiu Levaldi lauluklassis. 2005 omandas Eesti Muusikaakadeemias Jaakko Ryhäneni juures magistrikraadi (*cum laude*). Õpingute ajal EMA-s töötas ta Eesti Raadio kooris koorilaulja ja solistina. Täiendanud on ta end A. Kapustjanski ning L. Puglisi juures, osalenud prof H. Hölli ja J. Anvelti meistrkursusel. Alates 1997. aastast töötab Karmen Puis Vanemuise teatris ooperi- ja operetisolistina. Tema rolle: Amastris, (Händeli „Xerxes“), Galatea (Händeli „Acis ja Galatea“), Concepcion (Raveli „Hispaania tund“), Pernille (Nielseni „Maskeraad“), Alisa (Donizetti „Lucia di Lammermoor“), Elisabetta (Donizetti „Maria Stuarda“), Dorabella, Teine Daam, Krahvinna (Mozarti „Cosi fan tutte“, „Võlulööd“, „Figaro pulm“), Tatjana, Olga (Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Hansuke (Humperdincki „Hansuke ja Greteke“), Manya (Kálmáni „Krahvinna Mariza“), Suzuki (Puccini „Madame Butterfly“), Emilia, Flora, Inez (Verdi „Othello“, „La traviata“, „Trubaduur“), Hodel (Bocki „Viuldaja katusel“), Rosalinde (Straussi „Nahkhiir“), Mercédès (Bizet’ „Carmen“), Clarina (Rossini „Abieluvelksel“), Solveig, Anitra (Griegi „Peer Gynt“, Raveli „Šeherezade“ P. Lidbergi balletis „Petruška pärastlõuna“), Giulietta, Diana (Offenbachi „Hoffmanni lood“, „Orpheus põrgus“), Charlotte, Javotte (Massenet’ „Werther“), „Manon“, Sopran / 2. haldjas / Mõistatus (Purcelli „Haldjakuninganna“), Abtiss (Rodgersi / Hammersteini „Helisev muusika“), Hanna Glawari (Lehari „Lõbus lesk“), Ema (Lutsu / Ehala „Nukitsamees“), Liina (Aintsi „Rehepapp“), Catharina Vycken (Tubina „Reigi õpetaja“), Mércèdes (Bizet’ „Carmen“), solist („Õhtu Kalmaniga“), Alisa (Donizetti „Lucia di Lammermoor“), Madame Pfeil (Mozarti „Teatridirektor“), Valge (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“), Oraakel (Lille „Tulleminek“). Rahvusoperis Estonia: Kõrtsinaine (Mussorgski „Boriss Godunov“). Karmen Puis on osalenud suurvormide ettekannetel ning andnud mitmeid soolokontserte koos pianist Jaanika Rand-Sirbiga. 2010. aastal pälvis Georg Otsa nimelise preemia, 2012 Teatriliidu aasta-preemia Elisabetta I ja Hanna Glawari rollide väljapaistva ja kunstiliselt veenva esituse eest lavastustes „Maria Stuarda“ ja „Lõbus lesk“.

JANNE ŠEVTŠENKO on lõpetanud 1998. aastal Eesti Muusikaakadeemia Anu Kaalu lauluklassis. Aastatel 1992–2004 laulis Rahvusoper Estonia ooperikooris. Aastast 2004 on samas solist. Oma ooperidebüüdi Estonias tegi Janne Ševtšenko 1999. aastal Zerlinana (Mozarti „Don Giovanni“). Esinenud ka Von Krahli Teatris ja revüüteatris Bel Etage. Tema rollide hulka kuuluvad Lagle (Puuri „Pilvede värvid“), Fedora Palinska (Kálmáni „Tsirkusprintsess“), Madeleine de Faublas (Ábrahâmi „Savoy ball“), Lucia (Hindemithi „Pikk jõulueine“), Seltsidaam (Pajusaare „Prints ja kerjus“), Eliza Doolittle (Loewe’ „Minu veetlev leedi“), Silva (Kálmáni „Silva“), Mozarti Despina („Cosi fan tutte“), Marcellina („Figaro pulm“) ja Teine daam („Võlulööd“), Musetta (Puccini „Boheem“), Clorinda (Rossini „Tuhkatriinu“), Nedda (Leoncavallo „Pajatsid“), Lola (Mascagni „Talupoja au“), Haiderl (Schuberti ja Berté „Kolme neitsi maja“), Ännchen (Weberi „Nõidkütt“), Frasquita (Bizet’ „Carmen“), Chloë (Tšaikovski „Padaemand“), Roosi ja Rowan (Britteni „Väike korstnapühkija“), Iti (Ehala „Nukitsamees“), Sally (Kanderi „Kabaree“), Barbara (J. Straussi „Õõ Veneetsias“), Valencienne (Lehári „Lõbus lesk“), Neli (Tambergi „Inimeseks tahaks saada“), Franziska Cagliari (Straussi „Viini veri“), Giannetta (Donizetti „Armujook“) jt. Janne Ševtšenko on laulnud solistipartiid Bachi „Jõuluoratooriumis“, teinud koostööd ERSO ja Pärnu Linnaorkestriga, ansamblitega „Genialistid“, „Tunnetusüksus“, Ooper-kvartett, „Eriti kurva muusika ansambel“, Strauss-orkester jt. Samuti on ta teinud Inessa Armandi osa filmis „Minu Leninid“ (1997). Salvestisi: „Bel Etage: 1900. Katkendeid etendustest“ (CD, 2003), „The Monckton Album“ (CD, 2004), „Gentel-Dentel“ (CD, 2004), „Estonia ooperihääled“ (CD, 2009), Ehala „Nukitsamees“ (DVD 2003). Janne Ševtšenko hääli kõlab ka armastatud animafilmites „Peetrikese reis Kuule“, „Blinky Bill“, „Haikala lugu“, „Shrek 3“ ning „Frank & Wendy“. Janne Ševtšenko on Eesti Teatriliidu ja Eesti Näitlejate Liidu liige. Janne Ševtšenko on Harjumaa teatripreemia laureaat 2011 ja SEB publikupreemia 2013 ja 2016 võitja.

~ Josef, krahvi teener ~

RASMUS KULL lõpetas 2011. aastal lauluõpingud Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis (õpetaja Viviane Kallaste), 2014 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias klassikalise laulu erialal (õpetaja Taavi Tampuu) ning jätkab samas magistriõpinguid. 2006 lõpetas Rasmus Tartu Ülikooli inglise keele ja kirjanduse eriala ja aastal 2008 Glasgow Ülikooli magistrikraadiga (MLitt) foneetika ja sotsiolingvistika erialal.

Aastast 2008 on Rasmus osalenud solisti ja kooriartistina Vanemuise muusikalavastustes, alates 2013 Vanemuise ooperisolist. On olnud Savonlinna Ooperifestivali koori liige ja aastal 2013 esines koos Eesti Filharmoonia Kammerkooriga *Aix-en-Provence* i ooperifestivalil. Rasmus on osalenud prof Eva Märtsoni ja prof Alexander Schmalczi Saksa lied'i meistrkursustel ning Vanemuise solistidele korraldatud prof Jenny Anvelti ooperilaulu meistrkursusel.

Rollid Vanemuises: Sweeney Todd (Sondheimi „Sweeney Todd“), Josef (Straussi „Viini veri“), Enjolras (Schönbergi/Boublili „Hüljatud“), Arundeli Berengar (Eco / Jonase „Roosi nimi“ 2017), Nekrut (Lille „Tulleminek“ 2017), Mozart (Rimski-Korsakovi „Mozart ja Salieri“), Buff (Mozarti „Teatridirektor“ 2016), Albert (Pajusaare „Lotte Unenäomaailmas“ 2015), „Õhtu Kalmaniga“ (2015), Remendado (Bizet’ „Carmen“ 2015), Sööbik (Sisaski „Sööbik ja Pisik“ 2015), Henn (Tubina „Reigi õpetaja“ 2014), Monsieur Reyer (Webberi „Ooperifantoom“ 2014) Sulane Jaan (Aintsi „Rehepapp“ 2013), Tenor (Purcelli „Haldjakuninganna“), Rolf (Rodgersi/Hammersteini „Helisev muusika“), Kusti (Lutsu/Ehala „Nukitsamees“) jt.

SIMO BREEDE alustas lauluõpinguid 2002 H. Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis Aino Kõivu lauluklassis. 2009–2010 õppis Rooma Santa Cecilia Konservatooriumis vahetusüliõpilasena ning 2010–2011 oli Rahvusooper Estonia noorte solistide ooperiakadeemia liige. 2011. aastal lõpetas magistrantuuri Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias Jaakko Ryhäneni käe all. On osalenud C. Hanseni, E. Märtsoni, R. Damsi, B. Piersoni, R. Piernay, A. Hirvoneni, P. Kotiranta, G. Tucci ja J. Anvelti meistrkursustel. 2009. aastal tegi soolodebüüdi Savonlinna Ooperifestivalil väikerolliga L'imperial commissario Puccini ooperis „Madama Butterfly“. Laulab Savonlinna ooperifestivali kooris. Alates 2013 on Simo Vanemuise teatri solist.

Rolle Vanemuises: Isa (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“), Sõdur (Lille „Tulleminek“), Salieri (Rimski-Korsakovi „Mozart ja Salieri“), Adalbert (Pöldma/Ernitsa/Pajusaare/Tungla/Jonase „Lotte Unenäomaailmas“), „Õhtu Kalmaniga“, Dancairo (Bizet' „Carmen“), Pisik (Sisaski „Sööbik ja Pisik“), Zaretski (Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Lumemees (Aintsi „Rehepapp“), Linnavaht (Tubina „Reigi õpetaja“), Monsieur Reyer/Joseph Buquet (Webberi „Ooperifantoom“), Johann (Massenet' „Werther“), Pritschitsch (Lehari „Lõbus lesk“), Purjus poeet/Coridon/Bottom (Purcell'i „Haldjakuninganna“), Robertson Ay/Northbrook (Disney ja Cameron Mackintoshi „Mary Poppins“), Ernst Ludwig (Kanderi /Ebbi „Cabaret“). Rolle mujal: Argante (Händeli „Rinaldo“), Aeneas (Purcell'i „Dido and Aeneas“), Marullo (Verdi „Rigoletto“), Dancairo, Remendado ja Lillas Pastia (Bizet' „Carmen“), Cherardo (Puccini „Gianni Schicchi“), L'imperial commissario (Puccini „Madama Butterfly“), Il Podesta (Mozarti „La Finta Giardiniera“), Meeter (Mattiäseni „DMeeter“). Laulnud solistina baritonipartiid mitmete suurvormide ettekannetel. Tunnustus: Aastal 2009 valiti Savonlinna ooperikoori „Aasta lauljaks“. Samal aastal pälvis Naan Põllu nimelise noorte lauljate stipendiumi. 2012. aastal sai Rahvusvahelise Richard Wagneri Ühingu stipendiaadiks.

~ Kagler, Franziska isa ~

MÄRT JAKOBSON lõpetas 1998. aastal Eesti Muusikaakadeemia (Mati Palmi ja Raimond Alango klassis). Ta on alates 1997. aastast Vanemuise teatri ooperisolist. 1999–2000 täiendas ta end Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiaadina Maria teatris ning 2006–2007 EMTA magistriõppes prof. Jaakko Ryhäneni käe all. Ta oli Rahvusooper Estonia solist hooajal 2008/09. Esinenud kontserditel Eestis, Soomes, Poolas, Venemaal, Valgevenes. 2017. aastal nomineeriti Märt Jakobson Eesti teatri aastaauhinnale Egiptuse kuninga rolli eest Verdi „Aidas“ (RO Estonia) ja Raimondo Bidebenti rolli eest Donizetti „Lucia di Lammermooris“ (Vanemuine).

Rolle Vanemuises: Merisiga Possu (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“), Ülemjuhataja (Lille „Tulleminek“), Raimondo (Donizetti „Lucia di Lammermoor“), Herz, näitleja (Mozarti „Teatridirektor“), Zuniga (Bizet' „Carmen“), Egiptuse kuningas (Verdi „Aida“), Bass, Uni (Purcell'i „Haldjakuninganna“), Talbot, Shrewsbury krahv (Donizetti „Maria Stuarda“), Le Bailli (Massenet' „Werther“), Ferrando (Verdi „Trubaduur“), Vürst Gremin (Tšaikovski „Jevgeni Onegin“), Rein (Aintsi „Rehepapp“), Krahv Ribbing (Verdi „Maskiball“), Colline (Puccini „Boheem“), Sarastro (Mozarti „Võlulööd“), Sparafucile, Monterone (Verdi „Rigoletto“), Bartolo (Mozarti „Figaro pulm“) jpt.

Rolle mujal: Doktor Grenvil (Verdi „La traviata“, RO Estonia), Eefraim (Vinteri „Pipi Piksukk“, RO Estonia), Carrasco, Peegliüütel (Leigh' „Mees La Manchast“), Zuniga (Bizet' „Carmen“), Hermann (Wagneri „Tannhäuser“, RO Estonia), Wagner (Gounod' „Faust“), Antonio (Mozarti „Figaro pulm“, Peterburi Maria Teater), Monterone (Verdi „Rigoletto“, Pärnu Ooperis), Suurinkviisitor (Verdi „Don Carlos“, Tampere Ooper), Celio (Prokofjevi „Armastus kolme apelsini vastu“, RO Estonia), Surin (Tšaikovski „Padaemand“, RO Estonia), Suurinkviisitor (Verdi „Don Carlo“, Tampere Ooper) jpt.

~ Pepi Pleiniger, õmblejanna ~

PIRJO JONAS lõpetas 2009. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias magistrantuuri dotsent Nadja Kuremi lauluklassis. Lisaks on tal kõrgharidus inglise keele ja kirjanduse erialal Tartu Ülikoolist. Pirjo Jonase repertuaar ulatub vanamuusikast kaasaegsete heliloojate loominguni. Ta on andnud kontserte nii Eestis kui välismaal ning on osalenud solistina paljude suurvormide ettekannetel: Haydni „Loomine“, Schuberti *Missa G-duur*, Mendelssohn-Bartholdy psalm 42 *Wie der Hirsch Schreit*, Charpentier' *Te Deum*, Pergolesi *Stabat mater* ja *Laudate pueri Dominum*, Saint-Saënsi „Jõuluoratorium“, Mozarti *Exsultate, jubilate, Regina coeli* ja *Vesperae solennes de confessore*, Bachi „Jõuluoratorium“ ja „Johannese passioon“, Händeli *Messias* ja *Gloria in excelsis Deo*, Vivaldi *Gloria* ja *Magnificat*, jt. Ta on teinud koostööd dirigentidega nagu Nikolai Aleksejev, Daniel Reuss, Normunds Vaicis, Ari Angervo, Anu Tali, Toomas Siitan, Lauri Sirp, Risto Joost, Jüri Alperen, Erki Pehk, Mihkel Kütson, Paul Mägi jt.

Pirjo Jonase lavarollide hulka Vanemuises kuuluvad: Juta (Aintsi „Guugelmugelpunktkomm“), Naine (Lille „Tulleminek“), Madame Herz (Mozarti „Teatridirektor“), Frasquita (Bizet' „Carmen“), Carlotta Giudicelli (Webberi „Ooperifantoom“), Mõisapreili (Aintsi „Rehepapp“), Viuu (Tubina „Reigi õpetaja“), Titania / I sopran (Purcell'i „Haldjakuninganna“), Susanna (Mozarti „Figaro pulm“), Cupido (Offenbachi „Orpheus põrgus“), Damon (Händeli „Acis ja Galatea“), Sophie (Massenet' „Werther“). RO Estonias: Madeleine (Abrahami „Savoy ball“), Anastasia von Eggenberg (Kálmáni „Silva“), Oscar (Verdi „Maskiball“). Lisaks Papagena (Mozarti „Võlulööd“, EMTA), La Charmeuse (Massenet' „Thais“, Pärnu Rahvusvahelise Ooperimuusika Festival „PromFest“) jt. Samuti tegutseb Pirjo Jonas aktiivselt kammermuusikuna. 2011. aastal sai Pirjo Jonas Eesti Teatriliidu Kristallkingakese auhinna laureaadiks ning 2011. aasta suvel jõudis VII Klaudia Taevi nimelisel noorte ooperilauljate konkursil finaali ja pälvis eriauhinna parima Franz Schuberti Ave Maria esituse eest. Aastal 2011 oli Pirjo Jonas ka Eesti Richard Wagneri Ühingu stipendiaat. Alates hooajast 2010/2011 on ta Vanemuise teatri koosseisuline solist.

KÄDY PLAAS omandas 2014. aastal dotsent Nadia Kuremi juhendamisel EMTAs magistrikraadi. Õppeaastal 2006/2007 oli ta vahetusüliõpilane Hamburgi Muusika- ja Teatriakadeemias professor Ingrid Kremlingi lauluklassis. Ta on osalenud Cathrine Sadolini, Ingrid Kremlingi ja Sona Ghazariani meistrkursustel.

Aastatel 2002–2004 oli Plaas Eesti Filharmoonia Kammerkoori laulja, 2004–2008 tegutses solistina projektiteatris Nargen Opera. Samuti on ta osalenud ka RO Estonia, Vanemuise ning Hamburgi Riigiooperi lavastustes. Alates 2013. aastast töötab Kädy Plaas lauluõpetajana Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis. Ta on pälvinud tunnustust nii kontserdi- kui ka ooperilaval. Hinnatud solistina esineb ta vokaalsümfooniilistes suurvormides ning teeb koostööd mitmete dirigentide, interpretide ja ansambelitega. Ooperilauljana on ta üles astunud lisaks Eestile ka Saksamaal, kus debüteeris 2007. aastal Frasquitana ooperis „Carmen“ ja Öökuningannana „Võlulöödis“.

Plaasi ulatuslik repertuaar hõlmab muusikat varabarokist kuni kaasaegse muusikani. Ta on esitanud sopranipartiisid paljudes suurvormides (Charpentier' „Te Deum“, Bachi „Magnificat“, „Ülestõusmisoratorium“, Johannese ja Matteuse passioon ning kantaadid, Händeli „Dixit Dominus“, „Messias“, „Joshua“, „Theodora“, „Jephtha“ ja „Judas Maccabaeus“, Pergolesi „Stabat Mater“, Mozarti Reekviem ja „Davide penidente“, Haydni „Harmooniamissa“, „Nikolause missa“ ja „Loomine“, Rossini „Petite Messe Solennelle“, Honeggeri „Jeanne d'Arc tuleriidal“) jpt). Kädy Plaas on osalenud mitmete eesti heliloojate uudisteoste esiettekannetel: Tulevi „Flöödikontsert“, „Leave, alas this tormenting“, „Songs“ ja „Six Last Words of Henry David Thoreau“, Kõrvitsa „Mu luigid, mu mõtted“, „Tuleaed“ ja „Unede värav“, Tulve „silences/larmes, Kaumanni „Mi lagnerò

tacendo", Eespere „Locus amoenus", Uusbergi „Kolm laulu Ellen Niidu sõnadele" jt. Plaasi repertuaari kuulub üle kümne ooperirolli: Violetta (Verdi „La traviata"), Manon (Massenet „Manon"), Gilda (Verdi „Rigoletto"), Öökuninganna ja Pamina (Mozarti „Võluflööd"), Frasquita (Bizet „Carmen"), Marzelline (Beethoveni „Fidelio"), Öpilane (Kõrvitsa „Tuleaed"), Marie (Kõrvitsa „Mu luiged, mu mõtted"), Flaminia (Haydni „Il mondo della luna"), Zelmira (Haydni „Armida"), Sylvia (Haydni „L'isola disabitata") ning pisirollid Richard Strauss'i ooperis „Naine ilma varjuta". Lisaks on ta esitanud Hannerli osa Schuberti/ Berté kammeroperetis „Kolme neitsi maja" ning osalenud Aints'i ooperis „Rehepapp" Vanemuises.

Plaas on pälvinud Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapremia (2006), Marje ja Kuldar Singi nimelise preemia „Noor Laulja" (2007), Lili Kaelase Muusikafondi stipendiumi (2007) ning ta on Eesti Kultuurkapitali interpreedi stipendiumi laurea (2008).

~ Krahv Bitowski — tseremooniameister — voorimees ~

ANDRES MÄHAR lõpetas 2000. aastal EMTA Kõrgema Lavakunstkooli XIX lennu (juhendaja Ingo Normet). Peale lõpetamist asus tööle Vanemuise teatrisse, kus osales sõnalavastuste kõrval ka muusikalides ja operettides. Aastatel 2006–2011 oli Andres Mähar teatri NO99 koosseisuline näitleja. 2011 aastast töötab taas Vanemuises. Ta on Eesti Näitlejate Liidu liige. Lisaks teatrirollidele on Mähar mänginud mitmetes filmides ja telesarjades.

Rolle Vanemuises: Faust (Goethe „Faust", 2018), William Baskerville (Eco „Roosi nimi", 2017), Harry Bright (Andersson/Ulvaeus „Mamma Mia!", 2016), Cassio (Shakespeare „Othello"), Tommy (McPherson „Öörändurid"), Ivvan Kalju (Kauksi Ülle „Obinitsa"), Leo Leike (Glattauer/Pakk „Hea põhjatuule vastu"), Mihkel (Raud/Noormets „Musta pori näkku"), Jem (Lee „Tappa laulurästast"), Väike onu (Lindgren „Väikese onu saaga"), Peko (Kauksi Ülle „Peko"), Reverend John Hale (Miller „Salemi nõiad"), Riff (Bernstein „West Side Story"), Mereb (John/Rice „Aida"), Fedka (Bock „Viuldaja katusel"), Andreos; Polyneikes; Antigone (Sophokles/Euripides/Unt „Vend Antigone, ema Oidipus") jpt.

~ Anna, mademoiselle Cagliari kammerneitsi ~

HELEN HANSBERG on lõpetanud H. Elleri nim Tartu Muusikakooli koorijuhtimise erialal ja Viljandi Kultuuriakadeemia näitleja erialal. Töötanud Ugala Teatris, Tartu Lasteteatris ja alates aastast 2000 Vanemuise ooperikooris. Helen osaleb pea kõigis Vanemuise teatri muusika- ja ooperilavastustes. Anderssoni & Ulvaeuse „Mamma Mia!", Webberi „Ooperifantoom", Donizetti „Lucia di Lammermoor", Bizet' „Carmen", Verdi „Aida", Kanderi & Ebbs „Cabaret", Tšaikovski „Jevgeni Onegin" jt. Varem: Anderssoni & Ulvaeuse „Chess", Rodgersi & Hammersteini „Helisev muusika", Webberi & Rice'i „Jesus Christ Superstar", Elton Johni „Aida". Suuremad rollid: Anita (Bernsteini „West Side Story"), Rumbleteazer (Webberi „Cats"), Ilka (Kalmani „Krahvinna Mariza"), Tangolita (Abraham „Savoy ball"), Röövlitüdruk (Ehala „Lumekuninganna"), Doktor Ave (Pajusaar „Detektiiv Lotte"), Madame Thenardier (Schönbergi/Boublili „Hüljatud") jpt.

Lisaks neile on Helen osalenud ka erinevate teatrite draamalavastustes. Vanemuises: Mann (H. Raudsepa „Viimne eurooplane"), Pauline (Zola „Daamide önn"), Susanne (Marriot-Footi „Palun ilma seksita"), Amanda (Styne'i „Gypsy"), Pr Diderot (Schmitti „Vabamõtteleja"), Amanda (Nikiforova „Jooksvad kulud"). Emajõe suveteatri suvelavastustes: Naine (Lennuki „Frankenstein"), Rusalina (Gorki/Noormets „Mustlaslaager läheb taevasse"), Elistvere vabaõhulavastuses Saabastega kass (Perrault/Kerge „Saabastega kass") jm.

WIENER BLUT

Operetta in three acts by Victor Léon and Leo Stein

Music by Johann Strauss

Stage Direction & Choreography Giorgio Madia

There are thousands of reasons why an operetta is gorgeous. The scent of a landscape, the flair of an era, the accents of a language so as the taste of a special way of life and the immeasurable force of its melodies. These elements are the expression of a human desire for a joyful existence, back then and now. Timeless and universal, WIENER BLUT, based on the music by Johann Strauss II and restored shortly after his death, is witty, light and sentimental, it gets in your blood and asks to be listened with your heart.

The operetta WIENER BLUT is set around the 1815 Congress of Vienna, convening European monarchs to restore the old regimes to balance each other's powers and remain at peace. My staging unfolds the scent of this time and the historical fact, that the numerous social occasions surrounding the main political event have been conquered by a new dance, the Viennese Waltz. This revolutionary social dance is the secret star of the Viennese operetta: ignoring the old moral conventions it's connecting men and women closer as allowed before. In WIENER BLUT the waltz whirls all characters into sensuality: the formal rules are subversively turned into the full outpouring of desire and lust, leading up into a joyful frenzy.

Giorgio Madia, stage director

SYNOPSIS

At the time of the Congress of Vienna 1814–1815

FIRST ACT

In the country villa of Count Zedlau

The Count Zedlau, ambassador of the small Saxonian country Reuss-Greiz-Schleiz in Vienna lives, although freshly married, separated from his wife and with the dancer Franziska Cagliari. He has become a true bonvivant the Viennese way, and during a shopping tour with his wife who unexpectedly returned to Vienna, he spotted a pretty mannequin at the dressmaker. The Count dictates a letter to his valet Josef for his new flame, inviting her for a romantic encounter in a garden redoute in Hietzing after a ball in the next day. Josef does not suspect that this girl is actually his girlfriend Pepi.

At his country residence the Count, after greeting Franziska, he hurries away again. A moment later Pepi brings a new costume for the famous dancer, whose real name is actually Franzi Kagler; seeing her fiancé Josef, Pepi arranges to meet with him at night in Hietzing.

Surprisingly Prince Ypsheim-Gindelbach is appearing, the Count's superior, who first meets Franzi's father, the luna park carousel manager Kagler, who plays the role of the father-in-law, believing that the Count will marry his daughter. Misunderstandings between the Viennese Kagler and the German Prince puzzle the conversation.

Franzi comes in; Prince Ypsheim-Gindelbach thinks to meet the Countess, and at once makes inappropriate allusions on the love affair between the Count and a dancer. Outraged Franzi leaves the Prince.

Now the real Countess Zedlau appears, whom the Prince considers to be the dancer. Exactly in this moment the Count returns and finds himself in a hopeless situation. Secretly he asks the Prince to introduce the dancer Franzi as his own wife. The Prince, misinterpreting, introduces the Countess as such instead.

SECOND ACT

A ball in the palace of Count Bitowski

Count Zedlau tried with all sorts of excuses to appease the two suspicious women. The countess begins to fight for her husband, and Franzi does not want to lose the count to a new lover – because as such she holds the Countess. But he only thinks about his date in Hietzing with Pepi.

Unfortunately, his wife, and then Franzi, also asks him to take them to Hietzing. With difficulty he eludes these wishes. Pepi after quarreling with her Josef decides out of spite to accept the Count's invitation.

Prince Ypsheim still considers Franzi to be the Countess and tells Kagler, as "father-in-law", to speak to the supposed Count's lover to leave him alone, whereupon the Countess refuses amused. The Countess, Franzi and the Prince confused ask first Pepi and then Josef to clarify the identities, but not even the arriving Count brings explanation. Only Bitowski greeting in front of the guests the real Countess Zedlau brings clarity.

THIRD ACT

Casino Garden in Hietzing

The Countess convinced the Prince Ypsheim-Gindelbach, the Prime Minister, to accompany her to spy on her husband. The Count appears, resolved to make the most of his date with Pepi, observed by Josef and Franzi. The Count urges Pepi to drink champagne with him, as one only lives once. Franzi and the Countess discuss men's fidelity. Josef is horrified to find that it is his Pepi that the Count has arranged to meet. The Count is confronted by his wife, and as all complexities are finally resolved, the Prime Minister puts the whole thing down to Wiener Blut, Viennese Spirit. The act ends in praise of the spirit of Vienna.

Krahv Zedlau – Urmas Põldma

Pepi Pleininger – Pirjo Jonas

Pepi Pleiniger – Kädy Plaas; vürst Ypsheim-Gindelbach – Jassi Zahharov (RO Estonia); krahvinna Zedlau – Janne Ševtsënko (RO Estonia);
krahv Zedlau – Urmas Põldma; mademoiselle Cagliari – Kadri-Liis Kukk; Josef – Simo Breede

TEATRIJUHT TOOMAS PETERSON

MUUSIKAJUHT PAUL MÄGI

BALLETIJUHT MARE TOMMINGAS

DRAAMAJUHT TIIT PALU

LAVASTUSALA JUHT RAIT RANDOJA

LAVAMEISTRID IMRE TOOMEOKS, KEIJO SEPP, AIGAR KIKKAS, MART VISNAPUU,
REIGO HARKMANN, ELLON TIIVAS, ANDRE LUIK, SIIM NAABER, JORGEN ORAS, SERGEI IVANOV

DEKORATSIOONIALA MARIKA RAUDAM, MAIT SARAP, AIN AUSTA, TERJE KIHO, SIRJE KOLPAKOVA,
ANDRES LINDOK, INNARI TOOME, ALEKSANDR KARZUBOV, INDREK OTS, MART RAJA, ARMIN LUIK,
LEENAMARI PIRN, KATRIN NIGUMANN, TARVO VASSIL, ARVO VASSIL, EINO REINAPU

KOSTÜÜMIALA IVIKA JÕESAAR, IRINA MEDVEDEVA, RUTH REHME-RÄHNI, KÜLLI KUKK, EDITH ÜTT,
IVI VELS, LJUBOV GUZUN, HELI KRUISE, LUULE LUHT, TIA NUKA, KAIRE ARUJÕE, VALENTINA KALVIK,
INKERI ORASMAA, DAISY TIIKOJA, ELLI NÕPS, MARIT REINMETS, NATALJA MALINEN, OLGA VILGATS,
KERTU LEPASAAR, JUTA REBEN, MALLE VÄRNO, TOOMAS VIHERMÄE, HENN LAIDVEE

RIIETAJAD ANU KÕIV, EVA KÕIV, KADRI KANGUR, MARIS PLADO

GRIMM JA SOENGUD ANNE-LY SOO, RUTT LAIKASK, JANIKA KOLJU, KAIRI LAUR, MARE KUUL,
VIKTORIA RÜSTER, ANNE-MARIE KIVIOJA-NOORMAA, OLGA BELOKON, MAARJA LÕBU

REKVISIIDIALA KÄRT PAASIK, MIRKA PORRASSALMI, ANNALEENA ADAMSON, KAIE UUSTAL, KADRI KAUR

VALGUSMEISTRID TÕNU EIMRA, KASPAR AUS, MADIS FUCHS, TÕNIS JÄRS,
VILLU ADAMSON, ANDRUS TREIER, ANDRES SARV, TAURI KÕTSI

HELIREŽISSÖÖR VAIKO VREIMANN

VIDEOMEISTRID JUHO PORILA, ANDREAS KANGUR

KAVALEHE TEOSTUS:

KUJUNDUS AIDE EENDRA

TEKSTID KAI ROHEJÄRV

FOTOD PROOVIST HEIKKI LEIS

TÕLKED LUISA TÕLKEBÜROO, KAI ROHEJÄRV

TÄNAME DRAMATURG ANNEGRET GERTZI

KASUTATUD MATERJAL: KURT GÄNZL, THE ENCYCLOPEDIA OF MUSICAL THEATRE, OXFORD 1994

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi, et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks.

Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / SEB pank 10102052050006 / Sampo Pank 334408570002

Märksõna: VANEMUISE FOND

Vanemuise fond tänab:

Olga Aasavit, Andrus Ansipit, Mart Avarmaad,
Alar Kroodot, Kalev Kaset, Mati Kermast, Eero Timmermanni,
Tartu linna, Vanemuise advendikontserdil annetajaid.

Aasta toetaja

kinema

Aasta toetaja

LARSEN
COGNAC

Ametlik autopartner

autospirit

Ametlik hotellipartner Tartus

DORPAT
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tartus

LONDON
HOTELL

Ametlik hotellipartner Tallinnas

park inn
Central Tallinn

Tartu
haade mõtete linn

GIGA

KUKU

Postimees

KULTUURIMINISTEERIUM

KULTUURIMINISTEERIUM

AITAN LAPSI

NISSAN INTELLIGENT MOBILITY

Innovation that excites

UUS NISSAN QASHQAI
MIDAGI ENAMAT!

INTELLIGENTNE
PARKIMISABI

INTELLIGENTNE
HÄDAPIDURDUSABI

INTELLIGENTSED
AUTOMAATSED
ESITULED

autospirit

Autospirit Tartu OÜ

Turu 47, Tartu

tel 734 1422

www.autospirit.ee

Pildid on illustreeriva tähendusega. Uue Nissan Qashqai keskmine kütusekulu 3,8–5,8 l/100 km ja CO₂ emissioon 99–134 g/km. You+Nissan kliendipakkumine: kui te ostate uue Nissan Qashqai, saate lisaks kampaaniapakumisele tasuta kaasa Nissani 5* pikendatud garantii 1 aasta / 100 000 km ulatuses (olenevalt, kumb esimesena täitub). Kliendipakkumine kehtib praegustele Nissani omanikele (eraisikud), kes on liitunud You+Nissan programmiga. Küsige pakkumiste kohta lisainfot Nissani edasimüüjalt.

YOU+NISSAN

MEIE LUBADUS. SINU ELAMUS.

TASUTA ASENDUSAUTO

TEENINDUSE HINNAGARANTII

NISSAN ASSISTANCE PIKENEV AUTOABI

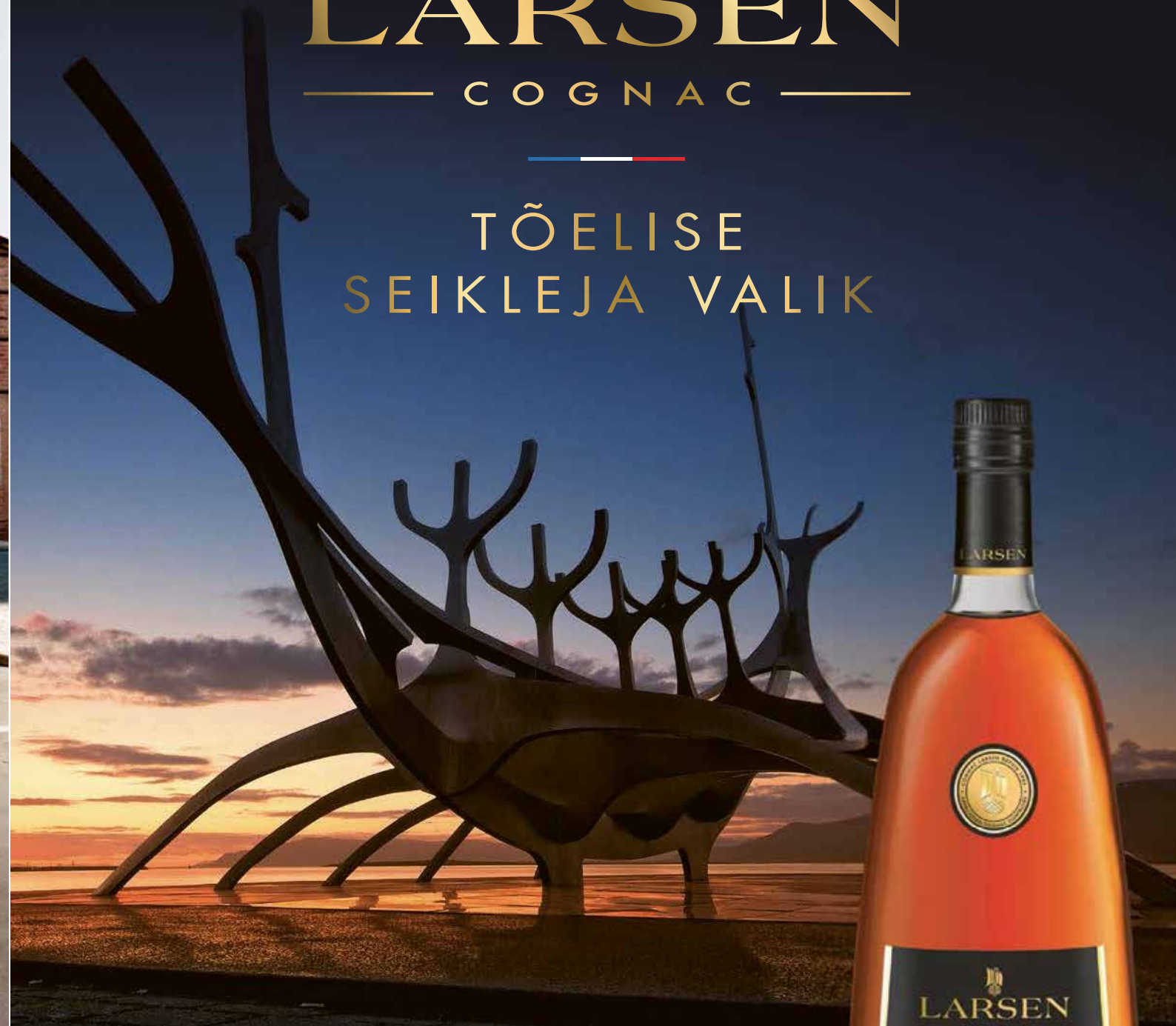
AUTO KORRASOLEKU KONTROLL

ALTIA
— EESTI —
Erlisesteks hetkedeks

LARSEN
— COGNAC —

TÕELISE
SEIKLEJA VALIK

PRODUIT DE
FRANCE

www.cognac-larsen.fr

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOOLIGA. ALKOHOOL VÕIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Kinema
avab ukse
teatrielamusele!

